

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar cotidian independent Românesc în Oradea-Mare.

REDACTIA și ADMINISTRATIA :
Oradea Francisc Deák No. 2.
Telefon 10-02.

Director-Fondator : ȘTEFAN MĂRCUȘ.

ABONAMENTE :

Pe un an 450 Lei
Pe trei luni 120 Lei
Pe una lună 45 Lei

RĂVAȘ

Nu politizăm. Politica o privim prin prisma civilizației. Avem și noi păreri, dar ea reprezintă interesele generale ale românului. Totuși sunt oameni cari caută o viață politică oriunde ar fi. Ei sunt cari nu nici înțelepciune deci nu au nici suferință de a putea înțelege o luptă desintelectuală. La acești actori scoși pe arena mare a timpurilor ca asisienți, — de stalage, — nu place, numai aceea ce gândesc și a ceea ce proiectează ei.

De-ar fi pe pază să nu cadă în noaptea vecinicii, ca meteorii fără coadă, cari nu au avut fericirea de-a lăsa măcar pe un om să se gândească, pe cerul senin al Eternității.

Să fii deputat, este o cinste. Oricum o reprezintă ceva. Reprezintă anume principii și principii — dar ar trebui să reprezinte și o viață circumscriptivă. Cum se întâmplă că sunt multe dispoziții, și unele nu le cunoaște lumea întreagă, deputații astăzi sunt tot felul. Cei aleși nu se prea întâmplă să fie politici. Mai ales cei aleși pe mai „ușor” și mai pomenește. În Bihor au abzis de-a doua oară 2 deputați de mandatul care l'au avut. Au abzis odată și nu s'a primit. A încercarea de-a doua oară. Adecă „se întâmplă” că în Bihor, nu peste multă vreme, să se facă noi alegeri.

Zonă militară, zonă culturală, — două zone cari împreună produc în timpuri grele și încredere. Ele sunt norme provenite din necesitatea timpurilor excepționale. Starea de asediu generală denotă și o stare de război internă. A dori aceea ce nu este posibilă poate avea și singurătatea și efecte negative. Noi vedem situațiile acestea cu voința sau fără voința unora și unora, dar știm și aceea, că elementele timpului privesc cu compătimire, — dară încrederea în viitor, la jocul de paiață să se trece înaintea lor.

Legalitatea înseamnă în Stat deplină libertate, liniște și bunăstare.

Omul civilizată și de cultură impune suveranitatea lui, ca om de ordine. Unde civilizația servește pentru eludarea normelor și moralei stă cam slab. Am crede că condițiile conducătorilor în Stat trebuie să fie în conformitate cu legile dela prima deplină până la ultima hotărâre.

Respect, devotament și cinste de Sus și de Jos în Sus, numai în această ordine se vor păstra.

O regenerare nu se poate face singur construirea noilor legi; legile trebuiesc mai respectate, și anume de unul fiecărui.

În memoria celor morți pe câmpul de luptă

E știut de toată lumea că războiul pentru întregirea neamului pe lângă că ne-a adus Unitatea Națională, apoi ne-a adus și multe datorii și îndatoriri.

Exceptând datoria bănească, ne-a adus marea și sfânta datorie către cei rămași pe urma celor peste 800.000 mucenici, adică a Orfanilor de războiu — icoane vii și sfinte ale neamului — de care se impune a îngriji ca de niște lucruri în adevăr sfinte.

Dar durere!

Dacă la început lucrurile păreau că vor lua un drum bun, astăzi vedem că acest lucru și-a schimbat direcția ducând la o adevărată prăpastie, după cum vom vedea mai la vale.

Dintr'un exces de economie s'a găsit de cuviință să printre alte reduceri bugetare, să se reducă și îngrijirea acestor mici copilași în internatele orfelinatelor ce au funcționat până acum și anume, trimițând la vatra părintească pe acei orfani care au mamă întrucât Statul le dă un ajutor acestora, care ajutor își ajunge scopul de a duce în mod lent la peire prin foame, atât pe mamă cât și pe copii, contribuind prin aceasta chiar la pregătirea terenului pentru atâtea boli care ne amenință și în special pentru tuberculoză.

S'a spus că sunt economii; economii, cari în loc să-și ajungă scopul în bine și-l ajung tocmai contrar, și acesta este cazul cu orfanii de războiu.

O cred absurdă această economie, — și din care vom trage consecințe în rău, — din considerațiunile următoare:

E știut că majoritatea celor căzuți pe câmpul de luptă o formează țărani — talpa țării — despre cari știm cu toții că sunt oameni săraci, așa că și majoritatea orfanilor o formează tot copiii acestora.

Cunoscând și greutatea cu care are de luptat un părinte pentru a-și putea susține copiii pe niște timpuri ca cele de azi, ne ducem cu gândul la acele nenorocite mame, cari astăzi văduve, lipsite

de cel mai mare sprijin în viață — bărbatul — ce se vor face? Și cum vor putea-o duce, dacă li se ia și acest ajutor: internarea copiilor în orfelinatelor? Concluzia este cea arătată mai sus, că vor fi condamnate la peire împreună cu micii copilași, cari n'au altă vină decât aceea, că tatăl lor s'a jertfit pentru patrie.

Ce s'ar fi putut face cu acești micuți nevinovați — icoane vii ale celor opt sute de mii mucenici ai neamului?

Mult de tot!..

După cele ce urmează vom vedea că în raport cu foloasele mari ce vom trage mai târziu pe urma lor, sacrificiul bănesc este zero.

Mai întâi să vedem cam care ar fi educația cea mai potrivită de dat?

Considerând că majoritatea sunt fiii de țărani, cred mai nimerit de-a li se da o educație care să-i lege de popor și să se întoarcă tot acolo de unde au plecat, însă nu în condițiunile de azi — ca să moară de foame cu mamele lor — ci cu o educație solidă, pentru ca mâine să fie propovăduitorii neamului și îndrumătorii poporului.

Așa că în loc de a fi trimiși acasă la sărăcia mamei și văduve, să se deschidă larg porțile seminariilor și școlilor normale pentru orfanii de războiu din cari să se scoată preoți și învățători, și care atunci când vor pași în apostolatul misiunii lor cu mândrie vor spune că fiind orfani din războiu pentru întregirea neamului, patria a avut toată grija de ei până au ajuns în situația aceea.

Lucrul acesta cred că va face mai mult decât economia absurdă de astăzi, așa că în loc de-a se da în spectacol mizeria mamei și văduve și orfanilor de războiu, care mizerie va da ocazia la comentarii în rău și contribuie la demoralizarea poporului, se impune acest mic sacrificiu ce va aduce un mare serviciu cauzei românești, care mai are încă nevoie de suflete tari și bine pregătite pentru o eventuală împrejurare.

E. H.

Crâmpene Revoluția din România

După executarea episcopilor catolici, urmează procesul patriarhului rus Tikhon, mitropolit al Moscovei în etate de 75 de ani. Intre alte acuzații este și aceea că mitropolitul a făcut apel străinilor pentru a veni în ajutorul infometaiților dela Volga și că a refuzat predarea sfintelor odăjdii. Se poate vedea gradul de anarhie morală la care au ajuns bolșevicii. Totuși ei se tem de popor când e vorba de patriarhul lor și de aceea s'a amânat procesul, se zice, până la însănătoșirea mitropolitului. Ziua procesului a dat însă ocazie sovietelor să vadă semne neliniștitoare: mulțime enorm de mare în toată Rusia s'a îngrămădit la biserici, făcând slujbe pentru înaltul prelat.

Luna trecută a murit Sarah Bernhardt, una din cele mai mari artiste nu numai a Franței dar poate chiar a lumii. O pomenim fiindcă Dl Tony Bulandra a jucat pe Ducele de Reichstadt la Oradea-Mare și știm că Domniasa a avut de model pe Sarah Bernhardt. Se spune însă de toate criticile mondiale că nici un artist din lume nu a putut reda pe puiul de vultur așa cum l'a redat marea artistă franceză.

Deslegarea unei enigme diplomatice. În revista „L'illustration” un articol de fond al Domnului Guglielmo Ferrero, încearcă să deslege enigma că pentru Statele Unite, cari se știe că au intrat în luptă pentru apărarea drepturilor neutrilor și ale omenirii, nu au renunțat totuși la despăgubiri și datorii. Fondul e mult mai organic: înainte de războiu, pe mare și pe ocean era siguranță și era un echilibru al forțelor navale. După războiu însă flota Franței, Italiei, Germaniei etc. a slăbit îngrozitor, iar acelea ale Angliei și Japoniei au crescut. Statele Unite trebuia să-și întărească flota spre a restabili echilibrul pe mare. Pentru aceasta îi trebuiau bani mulți. Astfel că fie pentru nevoile flotei sale, fie ca banii să nu cadă Angliei, a trebuit ca America să nu renunțe la datoriile ce avea de încasat din Europa. Dar de aici atâtea consecințe între care și Ruhul.

Presă din occident, și în special cea engleză, a alarmat lumea cu un fapt foarte grav dela noi, pe care noi, deși se petrece în țara noastră, n'am putut încă să-l aflăm. E vorba de o revoluție din România. Ar trebui să zămbim, cetind prin gazetele anglo-franceze, această informație comentată și interpelată și în Camera Comunelor din Londra, dacă nu ar avea o repercursiune gravă asupra politice externe și, mai ales, asupra finanței noastre.

O revoluție în România? Bogată imaginație au occidentalii! Iar dacă nu este imaginație a acestora, ci așa au fost informați, atunci mârșave au fost intențiile acelor cari i-au informat.

Dar să nu comentăm faptul. Au venit ziaristi trimiși ca să constate la fața locului faptul, și s'au convins de adevăr. Dacă s'au pus lucrurile la punct, însă, a rămas ceva: o constatare foarte tristă pentru noi. *Nu avem organizată o propagandă românească în străinătate.* Dacă am fi avut și noi, ca celelalte state, cu mult mai însemnate ca noi, o astfel de organizație, nu ar fi fost nevoiți să vie în țară, trimiși speciali, ca să constate adevărul. Această deplorare a organelor de presă din străinătate a durat timp. Ori, în acest timp a planat asupra țării noastre o atmosferă grea, care ne-a făcut mult rău. În aceste vremuri de refacere orice zvon nefavorabil discreditează, și urmările sunt grave.

CRONICA ECONOMICĂ

Cursul devizelor la Oradea-Mare

3 Malu 1923

Corona maghiară	34
Marca	65
Coroana austriacă	334
Coroana Cehă	628
Francul francez	1430
Francul elvețian	3830
Dollarul	21050
Lira	1045
Fontul șterling	976

Bursa din Zürich

BERLIN — — — —	162 ¹ / ₂
NEW-YORK — — — —	554
LONDRA — — — —	2570
PARIS — — — —	3665
MILANO — — — —	2707
PRAGA — — — —	1647 ¹ / ₂
BUDAPESTA — — — —	1050
VIENA — — — —	00078

Prospect de emisiune

Situația județului Bihor, ca paznic la graniță, impune o muncă devotată și desinteresată în consolidarea adevărată a vieții național-sociale dela noi.

Convins de sprijinul Societății românești din județul Bihor și orașul Oradea-Mare, cred că mă fac interpretul tuturor, când îmi exprim dorința, a crea un ziar cotidian românesc independent de interesele partidelor politice. Ziarul va apărea zilnic în 4 pagini, iar în Dumineci și sărbători cu adaos pentru popor în 6 pagini, format 12, cu colaborarea cărturarilor din județul Bihor, și din orașul Oradea-Mare, sub conducerea unui comitet de redacție. *Prețul de abonament anual Lei 450, la 3 luni 120, lunar Lei 45, un număr 2 Lei.*

Acest ziar trebuie să fie aceea, ce dorește omul de cultură și civilizație, precum și cărturarul dela sate pentru ași cunoaște Țara, prietenii și necazurile, cari trebuie să le învingă.

Vrem să fim oglinda Bihorului, povăzitorul bun și judecătorul drept.

Vrem să desfacem itele, ca să ne cunoaștem cu toții același neam de oameni, fără patima, fără ură și cu îngăduire.

Vrem să selecționăm aceea ce este bun, ca să scoatem foloase reale.

Vrem pace în sufletul tuturor și spor la muncă.

Vrem ca prin acest mijloc să servim mai ales ca informatorul evenimentelor din județul Bihor și Oradea-Mare, fără deosebire pentru noi și voi.

Vrem să contribuim cu un mărunțiș, la marea operă de întărire a Neamului și a Țării, precum cărturarilor din județul Bihor de pe vremuri cu gândul curat, și cu spirit de devotament au contribuit.

În acest scop se va aduna dela particulari și corporațiuni de bunăvoie un împrumut de Lei 400.000.

Pentru achitarea acestui împrumut emit 400 obligațiuni à 1000 (una mie) Lei în plus 50 Lei spese de fondare la „obligațiune”, cu interese de 10% anual. Obligațiunile vor beneficia de interese cu începutul de una lună după ce ziarul a apărut în mod regulat. Mă oblig a prelua din aceste obligațiuni prin tragere la sorți anual 23 obligațiuni a 1000 Lei.

Totodată lau obligamentul că până ce obligațiunea va fi sortată, să plătesc, contra cuponului anual, la finea fiecărui an respectiv 10% adecă 100 (una sută) Lei.

Tragerea la sorți se face în ziua de 15 Dec. a fiecărui an. Obligațiunea sortată, dela această zi nu beneficiază de interese. Contravaloarea obligațiunei originale și a tuturor cupoanelor până la acel termen neachitate.

Tragerea la sorți se face cu intermediul unui notar public din Oradea-Mare, iar rezultatul va fi comunicat pe cale publică.

Prin muncă la biruință!

Dați-le posibilitatea acelor, cari au dor de muncă cinstit, să birue pentru voi toți!

Termenul de subscriere se fixează până la inclusive ziua din 1 lunie a. cor.

Listele de subscriere sunt depuse la:

1. Banca Generală a Țării Românești filiala Oradea-Mare.
2. „Bihoreana” Institut de Credit și Economii S. A. Oradea-Mare.
3. „Bihoreana” inst. de credit și economii filiala Marghita.
4. „Bihoreana” inst. de credit și economii filiala Aleșd.
5. „Bihoreana” inst. de credit și economii filiala Tinca.
6. „Bihoreana” inst. de credit și economii filiala Salonta-Mare.
7. „Bihoreana” inst. de credit și economii filiala Vașcău.
8. Banca Centrală de Industrie și Comerț S. A. filială Oradea-Mare.
9. Banca „Frontleră” S. A. Oradea-Mare.
10. Banca Românească filiala Oradea-Mare.
11. Banca Marmorosch Blanc & Comp. S. A. sucursala Oradea-Mare.
12. „Doina S. A.” Beiuș.
13. „Beiușul”, Beiuș.
14. Redacția „Cele Trei Crișuri” Oradea-Mare.
15. „Tipografia Românească” str. Deac Nr. 2 Oradea-Mare.
16. Librăria Românească” Parcul Traian 6, Oradea-Mare.
17. Tipografia „Biharia”.
18. Prefectura județului Bihor.
19. Subprefectura județului Bihor.
20. Episcopia gr.-ortodoxă, Oradea-Mare.
21. Episcopia gr.-catolică, Oradea-Mare.
22. Toți d-nii Primpretori și d-nii Protopopi din județul Bihor.
23. Primăria orașului Oradea-Mare.

Ștefan Mărcuș

Fost Prefect de Poliție.

Director la „Tipogr. și Libr. Românească S. A.” Oradea-Mare.

ULTIMA ORA

Nota germană va fi transmisă tuturor guvernelor aliate. Lafayette, 1. — Toate informațiile primite din Berlin arată că nota, ce va fi expediată către mijlocul săptămânii, va fi remisă simultan tuturor guvernelor principale aliate și Statelor-Unite. Cercurile din Londra regretă refuzul Germaniei de a accepta sfatul dat de lord Curzon, anume de a adresa o ofertă direct la Paris și Bruxelles.

Grav accident la Verdun — 17 ofițeri danezi căzuți cu automobilul într-o răpă. — Verdun. — Un auto-car în care luaseră loc 17 ofițeri ai școalei de războiu daneze cari vizitau fostul front dela verdun, urca un deal mare în apropiere de fortul Tavannes când, în urma unei panne de motor, auto-carul se opri, apoi din pricina relei funcționări a frânelor, dete îndărăt cu mare viteză și căzu într-o răpă.

Ofițerii putură sări la timp din auto-car, dar doi din ei se aleseră cu picioarele rupte.

Cei doi răniți au primit primele îngrijiri la spitalul militar din Verdun și au fost în urmă transportați cu o ambulanță la Metz.

Rușii neadmiși la Lausanne. — Lausanne, 2. — La conferința din Lausanne s'a ridicat un nou incident în legătură cu protestul delegațiunei rusești contra hotărârei aliaților de a nu admite pe delegații ruși la conferință, deși aceștia au declarat că sunt dispuși să semneze convenția relativă la strămtori.

Delegatul rusesc s'a mai plâns în contra faptului că guvernul elvețian a refuzat să vizeze pașaportul curierului sovietic care venea dela Berlin la Lausanne. — (Rador).

Noul consilier de stat al Elveției. (Elveția). — În Consiliul de Stat, după o aprigă luptă electorală, Liga blocului burghez a obținut majoritate asupra listei partidului socialist și comunist. Consiliul de stat va cuprinde 6 membrii burghezi dintr'un total de 7 locuri; partidele burgheze au eșit victorioase și în alegerile mare-lui consiliu.

Se anunță On. Public
din Oradea-Mare
Județul Bihor, că

SUCURSALA

V. MISSIR FII & C

STR. RIMANOCZI, 2

este

Prima Desfacere de Sezo

cu

Mari Reduceri de Prețu

la toate articolele

Vizitați, și vă veți convinge